

Klassieke Olympiaden 2020-2021

Volwassenen Latijn

Vooraf aan de deelnemers

- Een winnende vertaling voldoet aan een aantal voorwaarden. Eerst en vooral moet de brontekst uiteraard correct geïnterpreteerd zijn, waardoor we een juiste inhoud lezen. Daarnaast is de doeltekst ook een aangenaam leesbare en meeslepende tekst, waarbij de sfeer van het origineel bewaard blijft. Zorgvuldige woordkeuze en doordachte zinsbouw dragen bij tot een literair waardevolle Nederlandse tekst.
- Let op: bewerkingen en creatieve eigen versies van het verhaal worden uitgesloten. In een Nederlandse vertaling wordt met alle elementen van de originele tekst iets gedaan en staan in principe geen toegevoegde elementen, anders dan vanuit de noodzaak van het Nederlandse taaleigen.
- De opgave van dit jaar is een stuk Latijnse poëzie. De jury verwacht dat de dichtelijke vorm van het origineel op een of andere wijze in de vertaling tot uitdrukking komt. Dat kan door directe overname van het oorspronkelijke metrum, maar de jury wil deelnemers graag stimuleren andere vormen te overwegen.
- U kunt uw vertaling vóór 1 februari 2021 sturen naar klassiekeolympiaden@gmail.com. Wilt u bij het inzenden vermelden of u classicus/classica (in opleiding) bent of niet en van welke vereniging (NKV, VCN, VVG) u eventueel lid bent?

Veel succes!

Inleiding

Sextus Propertius (circa 47 v. Chr. - circa 15 v. Chr.) werd in Umbrië geboren. Zijn ouders behoorden tot de equites en waren zeer vermogend tot ze, net als Horatius, het slachtoffer werden van de fameuze akkerverdeling door Octavianus na de slag bij Philippi (42 v. Chr.). Propertius verloor op jonge leeftijd zijn vader. Zijn moeder stuurde kort daarop haar veelbelovende zoon naar Rome om te studeren. Propertius verkoos echter een schrijversloopbaan boven een politieke of juridische carrière. Hij werd opgenomen in de kring rond Maecenas en raakte bevriend met Vergilius en Ovidius. Propertius zou een zwakke gezondheid gehad hebben: hij is in elk geval op jonge leeftijd gestorven.

Als schrijver had hij een enorme bewondering voor de Hellenistische dichtkunst van Callimachus van Cyrene en Philetas van Cos. Geïnspireerd door deze Alexandrijnen koos Propertius voor een mix van actuele onderwerpen en mythologische verwijzingen. Hij staat bekend om zijn originele stijl en soms opmerkelijke gedachtesprongen.

Propertius' Elegieën bestaan uit vier boeken (in elegisch distichon). In de eerste drie boeken staat zijn liefde voor 'Cynthia' centraal. Hij beschrijft een passionele relatie met veel ups en downs, waar ze beiden om beurt de verantwoordelijkheid voor dragen.

Het gekozen gedicht (Prop. El. II, 8) is geschreven rond 25 v. Chr. Bij de lectuur wordt het snel duidelijk hoe het met de relatie Propertius-Cynthia momenteel gesteld is.

Over de coherentie van dit gedicht is heel wat geschreven. Gaat het om één elegie of treffen we hier drie losse fragmenten aan? In de herziene Loeb-editie (die we hier overnemen) volgt Goold met zijn lay-out de interpretatie van W.A. Camps: we zien een spiegelende structuur waarin Propertius achtereenvolgens een vriend (1-12), de geliefde (13-16), zichzelf (17-24), dan weer de geliefde (25-28) en tenslotte diezelfde vriend (29-40) aanspreekt.

Tekst

- 1 Eripitur nobis iam pridem cara puella:
2 et tu me lacrimas fundere, amice, vetas?
3 Nullae sunt inimicitiae nisi amoris acerbae:
4 ipsum me iugula, lenior hostis ero.
5 Possum ego in alterius positam spectare lacerto?
6 Nec mea dicetur, quae modo dicta mea est?
7 Omnia vertuntur: certe vertuntur amores:
8 vinceris a victis, haec in amore rota est.
9 Magni saepe duces, magni cecidere tyranni,
10 et Thebae steterunt altaque Troia fuit.
11 Munera quanta dedi vel qualia carmina feci!
12 Illa tamen numquam ferrea dixit 'amo.'
- 13 Ergo iam multos nimium temerarius annos,
14 improba, qui tulerim teque tuamque domum?
15 Ecquandone tibi liber sum visus? an usque
16 in nostrum iacies verba superba caput?
- 17 Sic igitur prima moriere aetate, Properti?
18 Sed morere; interitu gaudeat illa tuo!
19 Exagitet nostros Manes, sectetur et umbras,
20 insultetque rogis, calcet et ossa mea!
21 Quid? Non Antigoniae tumulo Boeotius Haemon
22 corrui ipse suo saucius ense latus,
23 et sua cum miserae permiscuit ossa puellae,
24 qua sine Thebanam noluit ire domum?
- 25 Sed non effugies: mecum moriaris oportet;
26 hoc eodem ferro stillet uterque cruor.
27 Quamvis ista mihi mors est inhonesta futura:
28 mors inhonesta quidem, tu moriere tamen.

29 Ille etiam abrepta desertus coniuge Achilles
 30 cessare in Teucris pertulit arma sua.
 31 Viderat ille fuga stratos in litore Achivos,
 32 fervere et Hectorea Dorica castra face;
 33 viderat informem multa Patroclon harena
 34 porrectum et sparsas caede iacere comas,
 35 omnia formosam propter Briseida passus:
 36 tantus in erepto saevit amore dolor.
 37 At postquam sera captiva est reddita poena,
 38 fortem illum Haemoniis Hectors traxit equis.
 39 Inferior multo cum sim vel matre vel armis,
 40 mirum, si de me iure triumphat Amor?

Propertius, *Elegieën*. II.8

Aantekeningen

regel 1 iam pridem *bijw.*

regel 2 tu

regel 7 certe

regel 10 steterunt, fuit

regel 14 ferre

regel 16 verba superba

regel 17 Properti

regel 21 Antigona

best bij cara te vertalen

de niet nader genoemde aangesproken vriend (zie inleiding) die blijkbaar Propertius' vriendin heeft afgepakt Propertius zegt dit met een bittere ondertoon

nadruk op het voltooide: deze steden zijn nu verdwenen

vermoedelijk verwijst hij naar financiële ondersteuning van haar huishouden een opvallend homoioteleuton

de enige keer dat Propertius in zijn werk zichzelf bij zijn eigen naam noemt Antigone, dochter van Oedipus en locaste, zus van Eteocles en Polynices. In Sophocles' tragedie negeert ze het verbod om Polynices, die zijn stad aangevallen heeft, te begraven en wordt ze op bevel van Creon (koning van Thebe) levend ingemetseld in een grot, ook al was ze net verloofd met diens eigen zoon Haemon. Toen de koning dit bevel uiteindelijk herriep was het al te laat: Antigone had zich opgehangen. Haemon valt even zijn vader aan maar pleegt dan ook zelfmoord. Er is wat discussie over deze verwijzing door

	<i>Propertius: in hoeverre is dit passend tussen deze verzen? Goold kiest er echter voor om ze op deze plek te laten staan.</i>
regel 21 Boeotius	<i>hier: 'van Thebe'</i>
regel 23 cum miserae puellae	<i>sc. ossibus</i>
regel 30 in Teucris	<i>'in het zicht van de Trojanen'</i>
regel 32 fax, facis v	<i>Hector trachtte de Griekse schepen in brand te steken, cf. Ilias 15.718 vv.</i>
regel 37 sera poena	<i>waarschijnlijk verwijst dit naar de mooie geschenken die Agamemnon aan Achilles schonk (samen met Briseïs) om hem ertoe aan te zetten zich weer in de strijd te mengen (cf. Ilias 19.238-275).</i>
regel 38 Haemonius	<i>'Thessalisch' - Naar Haemonia, een oudere, poëtische naam voor Thessalië, de landstreek waar Achilles vandaan kwam. Dit heeft dus niets te maken met Haemon (v. 21).</i>
regel 40 mirum	<i>op te vatten als quid mirum of mirumne est</i>